

การผันแปรของความหมายของวัสดุกับวัตถุในงานศิลปะ¹

อารยา แพนพรหม² จักรพันธ์ วัสสินีกุล³

¹ บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “การผันแปรของความหมายของวัสดุกับวัตถุในงานศิลปะ” ได้รับการอุดหนุนการวิจัย และนวัตกรรมจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ

² นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา ทัศนศิลป์ ภาควิชา ประติมากรรม คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, e-mail : aphanprom@gmail.com

³ รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชา ทัศนศิลป์ ภาควิชา ประติมากรรม คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, e-mail : jakapanvilasineekul@gmail.com

บทคัดย่อ

“แก้ว” เป็นคำเรียกทั้งที่เป็นวัสดุและวัตถุทับซ้อนในคำเดียวกัน และมีความหมายแตกต่างกันตามบริบทของการสื่อสาร แก้วอาจหมายถึงวัสดุชนิดหนึ่ง ที่มีความโปร่งใส โปร่งแสง และทึบแสง หรือหมายถึงวัตถุที่ทำจากแก้ว เช่น แผ่นกระจก ภาชนะใส่น้ำ คุณสมบัติของแก้วเอื้อให้เกิดความหมายสองนัย คุณลักษณะที่โดดเด่นจะยังคงอยู่เมื่อนำแก้วมาผลิตสิ่งของ แก้วที่ใช้ในงานสร้างสรรค์ศิลปะจะคงความหมายสองนัยไว้ แต่เมื่อแก้วกลายเป็นงานศิลปะ ก็จะทำให้เกิดความหมายใหม่ในฐานะวัตถุทางศิลปะอีกด้วย การศึกษานี้มุ่งทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นวัสดุและวัตถุของแก้ว มีการทดลองตรวจสอบแก้วบนเงื่อนไขและปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ รวมถึงพื้นที่และบริบทแวดล้อม ที่มีผลต่อการเห็น มีการเทียบเคียงผลการทดลองกับแนวคิดทางทฤษฎีศิลปะ และผลงานของศิลปินกรณีสึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางของการสร้างสรรค์งานศิลปะ การสร้างสรรค์ของโครงการนี้ใช้คุณสมบัติพิเศษของแก้วในการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพและรูปทรง การกลืนกลายเข้ากับสิ่งแวดล้อมซึ่งความสัมพันธ์กับการมองเห็น มีการตรวจสอบความเป็นไปได้ในการใช้รูปลักษณ์ ภาพ หรือรูปแทน และวัสดุอื่นร่วมกับแก้ว เพื่อสร้างงานศิลปะ

คำสำคัญ: แก้ว/ วัสดุ/ วัตถุ/ การให้ความหมาย/ งานศิลปะ

The Denotation and Connotation of Materials and Objects in Art⁴

Araya Phanprom⁵ Jakapan Vilasineekul⁶

Abstract

“Glass” is a term used both materialistically and to describe superimposed objects in which the definition shifts according to the context. The properties of glass have two implications. Glass may refer to a transparent and opaque material or an object made of glass, such as glass panels and water containers. The distinctive features of glass are prominent when produced as items; therefore, the use of glass in art keeps both connotations and is reactivated as an art object. This study examines the analogy between the materiality of glass and glass as an object, conducted through a series of experiments and various conditions, including the spatial and environmental context that affects vision. The results of the experiment were cross-examined to art theory and artist’s case studies as a guide to constructing the artwork. The project uses the properties of glass to change the physical appearance and form, seamlessly merging glass with the environment and considering the visual aspects as a reference to examine the inversion state of glass and the possibility of creation. This research also examines the potential of using representational images, symbolism and other materials in combination with glass to create art.

Keywords: Glass/ Materials/ Objects/ Meaning/ Art

⁴ This article is a part of Master's thesis “The Denotation and Connotation of Materials and Objects in Art”

This thesis has been supported by National Research Council of Thailand (NRCT).

⁵ Master’s Student, Master of Fine Arts (Visual Arts), Faculty of Painting Sculpture and Graphic Arts, Silpakorn University, e-mail: aphanprom@gmail.com

⁶ Associate Professor, Department of Sculpture, Faculty of Painting Sculpture and Graphic Arts, Silpakorn University, e-mail: jakapanvilasineekul@gmail.com

บทนำ

คำว่า “แก้ว” มีความหมายแตกต่างกันตามบริบทของการสื่อสาร แก้วอาจหมายถึงวัสดุสังเคราะห์ชนิดหนึ่งที่มีคุณสมบัติพิเศษ หรือหมายถึงวัตถุที่ทำจากแก้ว เช่น แผ่นกระจก ภาชนะใส่น้ำ แก้วจึงมีความหมายของวัสดุและวัตถุทับซ้อนกันตลอดเวลา ดังจะเห็นได้จากคำว่า “แก้ว” ที่อาจหมายถึงภาชนะใส่น้ำสำหรับดื่ม หรือหมายถึงวัสดุประเภทนี้ นิยามความหมายของคำว่า “แก้ว” จึงมีความผกผันไปตามบริบท

แก้วเป็นวัสดุที่ถูกสร้างขึ้นจากสารประกอบหลัก 3 ชนิด ได้แก่ ทรายแก้ว (glass sand) โซดาแอช/โซเดียมคาร์บอเนต (soda) และปูนขาว/หินปูน/ปูนโลม์ (lime) แก้วแปรเปลี่ยนจากสถานะของแข็งกลายเป็นของเหลวเมื่อได้รับความร้อน และกลับกลายเป็นของแข็งเมื่อเย็นตัวลง การผสมสารประกอบที่แตกต่างกันและการหลอมในอุณหภูมิที่ต่างกันจะทำให้แก้วมีความโปร่งใส ขุ่น ทึบแสง หรือเปลี่ยนสีได้ และมีผลต่อคุณสมบัติในวัสดุที่ต่างกันไปด้วย เช่น แข็งเปราะแตกง่าย หรือเหนียวทนต่อแรงกระแทกได้ดี หรือทนต่อความเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิฉับพลันได้ดี เป็นต้น ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าววัสดุอื่นทดแทนไม่ได้ แก้วถูกนำมาใช้ผลิตสิ่งของมากมายในปัจจุบัน เป็นชิ้นส่วนในยานอวกาศและยานยนต์ โยแก้วนำแสงในระบบสื่อสาร บรรจุภัณฑ์ อุปกรณ์วิทยาศาสตร์ กระจกในอาคาร ภาชนะบนโต๊ะอาหาร และเครื่องครัว หรือสิ่งประดับตกแต่ง “แก้ว” จึงเป็นวัตถุที่มีบทบาทสำคัญทั้งด้านเทคโนโลยี อุตสาหกรรม วัฒนธรรม และในชีวิตประจำวันของคนทั่วไป

แก้วถูกนำมาใช้ในงานศิลปะและงานตกแต่งมาตั้งแต่ยุคโบราณ เช่น ชาวอียิปต์ใช้ชิ้นส่วนแก้วสีฝังประดับลงในตำแหน่งสำคัญบนงานแกะสลักหรือจิตรกรรมฝาผนัง เป็นต้น แต่วัสดุชนิดนี้เริ่มมีบทบาทเด่นชัดในการสร้างสรรค์เป็นงานศิลปะในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีปรับปรุงคุณสมบัติของแก้วอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เทคนิคงานแก้วที่มีผู้เริ่มไว้ตั้งแต่ยุคโบราณได้รับการฟื้นฟู และเกิดการทดลองด้วยวิธีการและเทคนิคที่หลากหลายขึ้น แก้วถูกนำมาใช้ในทางศิลปะดังเช่นผลงานของหลุยส์ คอมฟอร์ท ทิฟฟานี (Louis Comfort Tiffany) และเอมิล กาล่ (Emile Galle) ที่แสดงให้เห็นการผลิตชิ้นงานสำคัญในยุคสมัยนั้น การบุกเบิกของศิลปินในช่วงเวลานี้ ทำให้แก้วเริ่มมีสถานะเป็นวัตถุทางศิลปะ และมีบทบาทชัดเจนควบคู่ไปกับพัฒนาการของศิลปะสมัยใหม่ จนกระทั่งแผ่ขยายในวงการศิลปะที่เปิดกว้างในปัจจุบัน

ในโครงการนี้ กำหนดให้แก้วเป็นวัตถุของการศึกษา (object of studies) เพื่อตรวจสอบการเกิดคุณค่าและความหมายในงานสร้างสรรค์ทางศิลปะ จากการซ้อนทับกันของสถานะสองนัยยะของแก้ว รวมถึงการแปรเปลี่ยนวัตถุ กลายเป็นงานศิลปะจากการใช้คุณสมบัติและคุณลักษณะที่โดดเด่นของแก้ว เพื่อสร้างความหมายปลายเปิด เป็นประสบการณ์ทางสุนทรีย์ เชื้อเชิญให้ผู้ชมพิจารณาถึงการรับรู้และการให้ความหมายแก้ววัตถุ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาการแปรเปลี่ยนคุณลักษณะ คุณสมบัติ และรูปทรงของแก้วที่ทำให้เกิดความหมายหรือการผันแปรของความหมายผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ เพื่อสร้างประสบการณ์การรับรู้ใหม่ต่อวัสดุแก้ว และประสบการณ์ทางสุนทรีย์ภาพ (aesthetic experience) ก่อให้เกิดคุณค่าและการให้ความหมายในงานสร้างสรรค์ทางศิลปะ

2. ศึกษาบริบทและปัจจัยแวดล้อมที่ส่งผลต่อการรับรู้ และเข้าใจความหมายของงานสร้างสรรค์ โดยมีแก้วเป็นวัตถุของการศึกษา เพื่อสร้างแรงกระตุ้นของการรับรู้ ก่อให้เกิดประสบการณ์ทางสุนทรีย์ภาพ และการตีความบนงานศิลปะ

คำถามการวิจัย

1. ความเป็นวัสดุกับวัตถุในแก้วสัมพันธ์กันอย่างไร และความสัมพันธ์ดังกล่าวนำมาสู่งานสร้างสรรค์ทางศิลปะในรูปแบบใด

2. การแปรเปลี่ยนคุณลักษณะ คุณสมบัติ และรูปทรงของแก้ว นำมาใช้เป็นสื่อในงานสร้างสรรค์ทางศิลปะอย่างไร

3. ปัจจัยและบริบทแวดล้อมให้ผลต่อการเห็น การรับรู้ และการเข้าใจความหมายของแก้วในงานสร้างสรรค์ทางศิลปะอย่างไร

วิธีดำเนินการวิจัย

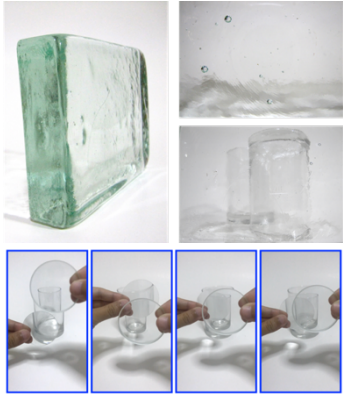
การแปรเปลี่ยนคุณสมบัติหรือรูปทรงของแก่นนำมาสู่กรอบวิธีคิดทางศิลปะ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัสดุกับวัตถุของแก่นในงานศิลปะ และการสร้างรูปและความหมาย ที่ส่งผลต่อการเห็นและการเข้าใจแก่น ตามโจทย์และเป้าหมายของงานสร้างสรรค์ทางศิลปะ
2. ศึกษาความเป็นมาของแก่นและการใช้แก่นในงานศิลปะ รวมไปถึงทฤษฎีทางศิลปะ ควบคู่กับการสังเกตและทดลองกับวัสดุแก่น ที่สัมพันธ์กับการเห็นและการรับรู้ของผู้ชม
3. วิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาและการทดลอง รวมถึงกรณีศึกษาศิลปินและงานสร้างสรรค์ในรูปแบบของแผนผังความคิดและตารางสรุปผล นำมาวิเคราะห์ร่วมกับการสร้างสรรค์ทางศิลปะ
4. สร้างแบบร่างและแบบจำลอง หาความเป็นไปได้ของการสร้างสรรค์
5. สร้างสรรค์ผลงานจริงและวิเคราะห์ชิ้นงานระหว่างขั้นตอน
6. ตรวจสอบและประเมินผลการวิจัย เพื่อพัฒนากระบวนการศึกษาและสร้างแนวทางการสร้างสรรค์ทางศิลปะ

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เริ่มต้นจากการสังเกตและการทดลองกับวัสดุแก่น มีการวิเคราะห์และตรวจสอบคุณสมบัติของแก่นที่มีผลต่อการมองเห็นในบริบทต่าง ๆ ตามตารางที่ 1 และนำผลการศึกษามาเทียบเคียงกับทฤษฎีทางศิลปะ ที่เกี่ยวข้องกับการมองเห็น รวมถึงศิลปินกรณีศึกษาที่ใช้คุณสมบัติแก่นสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อประมวลผลลัพธ์มากำหนดวิธีการสร้างสรรค์ในงานศิลปะลำดับถัดไป

ตารางที่ 1 แก้วกับผลลัพธ์ทางการมองเห็น

แก้วในชีวิตประจำวัน	ผลลัพธ์ทางการมองเห็น
คุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับแสง รูปลักษณะของแก้ว ที่มีผลต่อการเห็น 	คุณสมบัติโปร่งใสและคุณสมบัติโปร่งแสงของแก้ว ทำให้แสงส่องผ่านวัตถุ เห็นร่องรอยบนผิวแก้วและวัตถุที่อยู่ด้านหลังต่างจากคุณสมบัติทึบแสงของแก้ว ทำให้มองไม่เห็นวัตถุที่อยู่ด้านหลัง แต่กลับมองเห็นภาพของวัตถุและพื้นที่แวดล้อมโดยรอบ ที่สะท้อนบนพื้นผิว รูปลักษณะของแก้ว เช่น (1) ความหนาหรือความบางของแก้ว (2) ปริมาตรโค้งหรือเว้าของแก้ว และ (3) ขอบเขตและขนาดของรูปทรง มีผลต่อการหักเหแสง การสะท้อนแสงและการสะท้อนภาพ ส่งผลต่อการเห็นที่แตกต่างกันไป เช่น การเห็นร่องรอยบนผิวแก้วและวัตถุที่อยู่ด้านหลังแก้วโปร่งใสอย่างเด่นชัดบนแผ่นแก้วขนาดใหญ่
การใช้งานตามบริบทและปัจจัยแวดล้อม 	คุณสมบัติและรูปลักษณะของแก้ว เช่น กระจกหน้าต่าง กระจกนูนบริเวณทางโค้ง ให้ผลลัพธ์ทางการเห็นแตกต่างกัน โดยสัมพันธ์กับบริบทแวดล้อม เช่น กระจกหน้าต่างจะมีภาพสะท้อนด้านหน้า ซ้อนทับภาพด้านหลัง และตำแหน่งการมองผ่านเลนส์ของผู้ชม จะให้ผลลัพธ์ทางการมองเห็นภาพแปรเปลี่ยนไปจากการมองปกติ หรือการเห็นแก้วกลืนเข้าเป็นส่วนหนึ่งกับสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

จากตารางข้างต้นผลการศึกษาที่สามารถนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ทางศิลปะ ได้แก่ (1) คุณสมบัติและรูปลักษณะของแก้ว เช่น คุณสมบัติโปร่งใสทำให้มองเห็นภาพของวัตถุที่อยู่หลัง การจัดวางแก้วหน้าวัตถุสามารถทำให้เกิดภาพหรือบิดเบือนภาพได้จากการหักเหของแสง (2) การจัดวางตำแหน่งและระยะห่างของแก้วและวัตถุประกอบในผลงานมีผลต่อการเห็น และ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างแก้วกับสิ่งแวดล้อมรอบข้างสร้างบริบทของการเห็น ทั้งการซ้อนทับของภาพด้านหน้ากับฉาก

หลัง และการบิดเบือนภาพอันเกิดจากเลนส์ ผลการทดลองที่ได้ทั้งสามประการ นำไปสู่การกำหนดรูปแบบในงานสร้างสรรค์ทางศิลปะในลำดับต่อไป

1. แนวคิดทางทฤษฎีทางศิลปะ ที่สัมพันธ์กับการมองเห็น

แก้วเป็นวัสดุที่น่าหลงใหล ชวนค้นหาแตกต่างจากวัสดุอื่น คุณสมบัติเฉพาะของแก้ว เช่น ความโปร่งใส และผลลัพธ์จากคุณสมบัติแก้ว เช่น การหักเหหรือการสะท้อนของแสง ทำให้แก้วเป็นส่วนหนึ่งในบริบทแวดล้อมทางการเห็น การมองผ่านแก้วในเงื่อนไขต่างๆ ให้ผลลัพธ์ทางการเห็นที่แตกต่างกัน ข้อเท็จจริงนี้นำมาสู่การศึกษาแนวคิดทางทฤษฎีทางศิลปะ ที่เกี่ยวกับการเห็นและการรับรู้ของผู้ชม เช่น การศึกษาทฤษฎีนำมาเชื่อมโยงกับกระบวนการสร้างสรรค์และการออกแบบรูปทรง อาทิ (1) หลักการจัดกลุ่มสิ่งเร้าที่คล้ายคลึงกันหรือกลุ่มประเภทเดียวกัน (2) หลักการจัดกลุ่มสิ่งเร้าให้มีความต่อเนื่องกันหรืออยู่ใกล้ชิดกัน (3) หลักการจัดกลุ่มสิ่งเร้าที่มีทิศทางในแนวเดียวกัน และ (4) หลักการทำให้สิ่งเร้าที่ขาดความชัดเจน ไม่ครบถ้วน ให้มีความสมบูรณ์และสื่อความหมาย รวมไปถึงการคาดเดาลำดับของเหตุการณ์ที่จะดำเนินต่อไป (ภาพที่ 2) ทฤษฎีดังกล่าวถูกนำมาใช้สนับสนุนการทดลองเชิงสร้างสรรค์ และการสร้างรูปตามหลักทฤษฎีศิลปะของโครงการวิจัย

2. กรณีศึกษางานสร้างสรรค์ทางศิลปะแก้ว

การสร้างสรรค์ของศิลปินทำให้แก้วกลายเป็นวัสดุทางศิลปะ ดังเช่นผลงานของแอนนา ไรลีย์ (Anna Riley) เทเรเซ ลาเอ (Therese Lahaie) และสตีเวน เซซกี (Steven Ciezki) ศิลปินเหล่านี้ล้วนใช้คุณสมบัติของแก้วมาสร้างสรรค์ผลงาน ดังนี้

2.1 คุณสมบัติและเทคนิคในงานแก้วเป็นจุดเริ่มต้นให้ศิลปินร่วมสมัยสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ เช่น แอนนา ไรลีย์ใช้แก้วหลาย ๆ ชนิดมาผสมรวมกันในการหลอม การไม่เข้ากันขององค์ประกอบทางเคมีของแก้วแต่ละชนิด ส่งผลต่อการเห็นเนื้อแก้วที่มีลักษณะพิเศษในผลงานศิลปะ (Artsy, 2020)

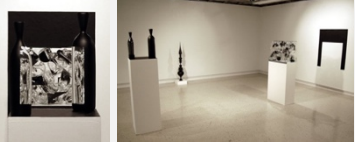
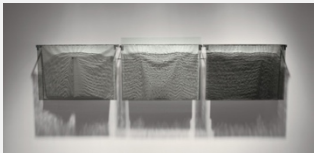
2.2 แสงกับคุณสมบัติของวัสดุแก้ว เช่น การหักเหและการสะท้อนแสง สร้างภาพและปรากฏการณ์ที่แตกต่างในงานศิลปะ ดังจะเห็นได้จากกรณีศึกษาศิลปิน (1) เทเรเซ ลาเอให้ความสำคัญกับแสงและผลลัพธ์จากคุณสมบัติของแก้วในการสร้างสรรค์ ลาเอติดตั้งมอเตอร์กับผ้า

ด้านหลังกระจก ให้เคลื่อนเข้าออกอย่างเป็นจังหวะ เมื่อแสงตกกระทบบนผ้า ทำให้เกิดภาพสะท้อน คล้ายผิวน้ำกระเพื่อมอยู่บนแผ่นกระจก (Lahaie, 2020) และ (2) เฮเลน เมารอร์ (Helen Maurer) สร้างโมเดลขนาดเล็กด้วยแก้ว และใช้ไฟส่องไปยังโมเดลเหล่านั้น ฉายฉากเรืองแสงบนผนัง เมื่อผู้ชม เดินผ่านเครื่องฉายแสงเงาของผู้ชมจะเป็นส่วนหนึ่งของผลงานด้วย (Arnaud, 2020)

2.3 คุณสมบัติเกี่ยวกับการจัดวาง และบริบทแวดล้อม สร้างรูปแบบที่สัมพันธ์กับการเห็นของผู้ชม ดังจะเห็นได้จากกรณีศึกษาศิลปิน (1) โจเซีย แมคแคเอลนี (Josiah McElheny) เปลี่ยนแก้วใส กลายเป็นกระจกเงา สะท้อนแสงและสะท้อนภาพให้ผลลัพธ์ทางการมองเห็นแตกต่างกันตามตำแหน่งของผู้ชม (Moma, 2020) (2) สตีเวน เซซซีแยกชิ้นส่วนของภาพบนวัตถุที่แปรเปลี่ยนไปตามตำแหน่ง มุมมองของผู้ชม เมื่อผู้ชมยืนอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม ผู้ชมจะเห็นภาพรวมเข้าด้วยกัน ทำให้เห็นรูปร่างของภาพลง (The Marshall Gallery, 2020) และ (3) โอลาเฟอร์ เอเลียซอน (Olafur Eliasson) ใช้แสงและการสะท้อน สร้างปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่ซับซ้อนบนงานศิลปะ ขยายกรอบการรับรู้ของผู้ชมบนพื้นที่ห้องภายในโครงสร้างอาคาร (Tanya Bonakdar Gallery, 2020)

จากการศึกษาข้างต้นสรุปวิธีการนำเสนอและผลลัพธ์ทางสุนทรียะจากผลงานของศิลปิน กรณีศึกษาได้ดังนี้

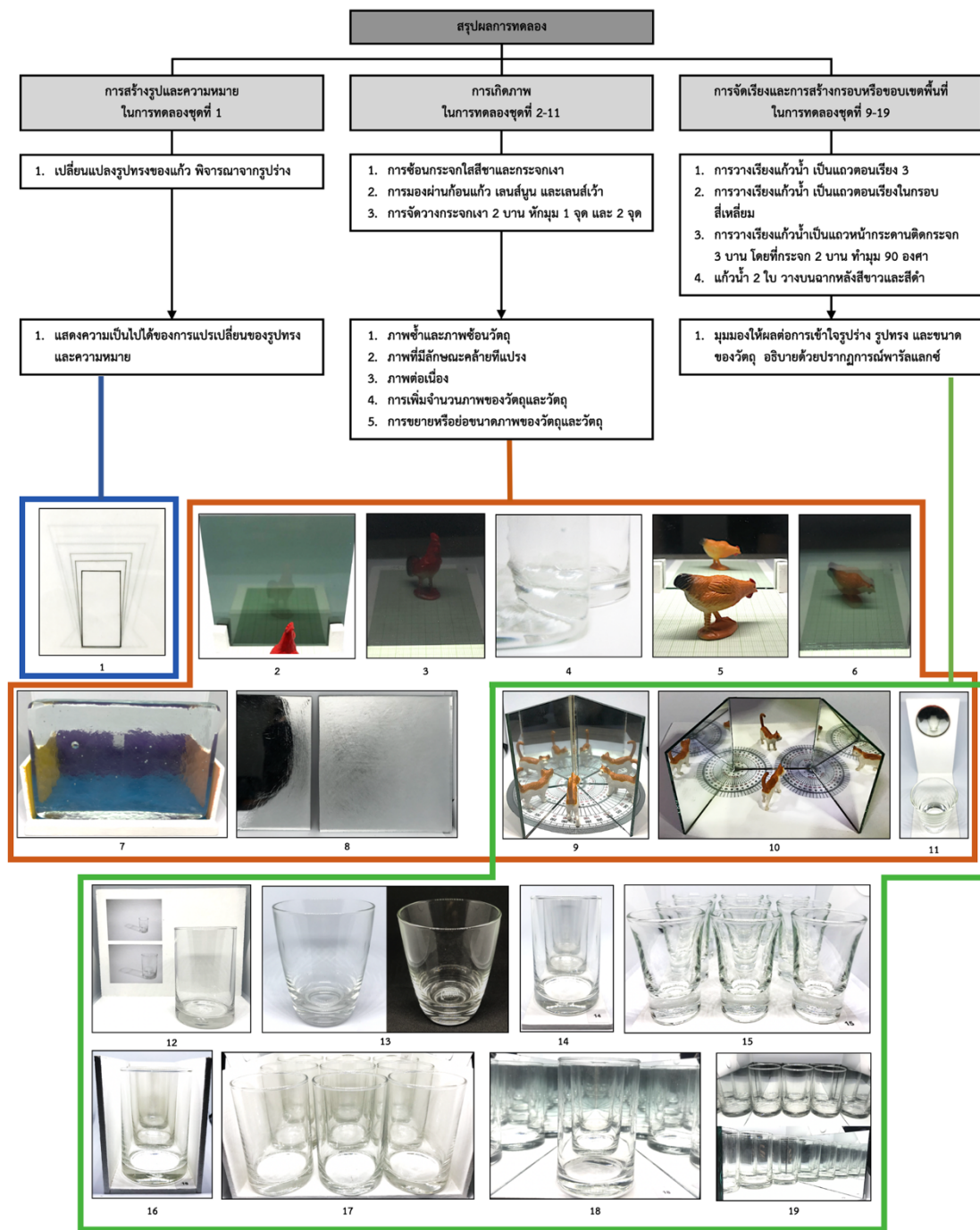
ตารางที่ 2 กรณีศึกษาผลงานศิลปินที่ใช้คุณสมบัติแก้วสร้างสรรค์ผลงานบนปัจจัยและเงื่อนไขที่แตกต่างกัน

กรณีศึกษาศิลปิน	วิธีการนำเสนอ	ผลลัพธ์ทางสุนทรียภาพ
โจเซย์ แมคแคเอลนี ที่มา: https://www.moma.org/collection/works/88958?locale=en	ผลงาน <i>Modernity</i> ปีค.ศ. 2003 ศิลปินเป่าแก้วเป็นภาชนะรูปทรงต่างๆ เปลี่ยนแก้วใสเป็นกระจกเงา จัดเรียงรูปทรงในตู้กระจกเงา และติดตั้งผลงานในระดับสายตา	การสะท้อนของกระจกเงาสร้างผลลัพธ์การมองเห็นในรูปแบบไร้ขีดจำกัด และการรับรู้ที่แตกต่างบนระนาบหรือพื้นที่เดียวกัน
สติเวน เซซซี ที่มา: https://www.stevenciezkglass.com/installation.html	ผลงาน <i>Bottled Up</i> ปีค.ศ. 2012 ศิลปินแยกชิ้นส่วนภาพบนแก้วหลายชิ้น เมื่อผู้ชมยืนอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม ชิ้นส่วนต่างๆ จะต่อรวมเข้าเป็นภาพเดียวกัน	การแยกส่วนระหว่างภาพของวัตถุ และการรวมตัวของชิ้นส่วนต่างๆ ให้ผลลัพธ์ทางสุนทรียะแตกต่างกันตามตำแหน่งและมุมมองของผู้ชม
เฮเลน มาเรอร์ ที่มา: http://www.daniellearnaud.com/artists/artists-maurer-image-alpha-lightframes.html	ผลงาน <i>Alpha Light Frames</i> ปีค.ศ. 2001 ศิลปินจัดวางโมเดลชิ้นส่วนแก้วขนาดเล็กประกอบคล้ายตึก สถาปัตยกรรม และแสงไฟที่ส่องผ่านไปยังวัตถุ ทำให้เกิดฉากเรืองแสงบนผนัง	แสงและคุณสมบัติการสะท้อนของแก้วสร้างภาพลวงตา และบิดเบือนขนาดของวัตถุ สร้างภาพและขนาดที่ไม่สัมพันธ์กับวัตถุด้านหน้า
เธเรเซ ลาเอ ที่มา: http://thereselahaie.com/	ผลงาน <i>Spatial Awareness</i> ศิลปินติดตั้งมอเตอร์ขยับผ้าที่อยู่ด้านหลังอย่างเป็นจังหวะ และฉายแสงผ่านแผ่นกระจกใส ทำให้เกิดภาพสะท้อน คล้ายแสงตกกระทบพื้นผิวน้ำบนแผ่นกระจก	คุณสมบัติและรูปลักษณ์ของแก้ว แสงและกลไกสร้างปรากฏการณ์บนแผ่นกระจกใสเทียบเคียงกับปรากฏการณ์ธรรมชาติ

การศึกษาผลงานของศิลปินกรณีศึกษาข้างต้นทำให้เห็นแนวทาง ที่สามารถนำมาใช้เป็น หลักการสร้างสรรค์ทางศิลปะได้ 3 แนวทาง คือ (1) การจับคู่บริบทของวัตถุที่เหมือนกันและ/หรือ ต่างกัน เช่น การจับคู่วัตถุที่มีรูปลักษณะคล้ายกันแต่วัสดุต่างชนิด เพื่อเปลี่ยนการรับรู้และภาพจำที่มี ต่อรูปร่าง รูปทรง ขนาดของวัตถุให้ต่างไปจากเดิม (2) การซ้ำรูปและความหมายของวัตถุ เช่น การ ถอดแบบหล่อรูปทรงซ้ำ การจัดวางรูปทรงเคียงกันหรือทับซ้อนกัน การเทียบเคียงวัตถุและภาพแทน สร้างข้อแตกต่างระหว่างวัตถุกับวัตถุทางศิลปะที่ย้อนแย้งกับการเข้าใจและประสบการณ์ของผู้ชม (3) การแปรเปลี่ยนรูปทรง เช่น การจัดวางรูปทรงเรียงเคียงกันหรือสลับสับเปลี่ยนจังหวะการจัดเรียง รูปทรง ส่งผลต่อการเห็นรูปร่างและขนาดของรูปทรงที่อยู่ด้านหลัง ให้ผลลัพธ์ทางการมองเห็นและ ผลลัพธ์ทางสุนทรียะในงานศิลปะแตกต่างกัน

3. การทดลองกับวัสดุแก้ว เพื่อทดสอบผลลัพธ์ทางการเห็น

การทดลองกับวัสดุแก้วเป็นขั้นตอนสำคัญก่อนการสร้างสรรค์ผลงาน มีการกำหนดปัจจัยและ เงื่อนไขตามภาพที่ 1 มีการใช้แก้วต่างชนิดและวิธีการนำเสนอแตกต่างกัน 3 ประการ คือ (1) การ เปลี่ยนรูปและความหมายของวัสดุแก้ว (2) การเกิดภาพจากการซ้อนกระจกใสและกระจกเงา การ มองผ่านก้อนแก้ว หรือเลนส์นูนและเลนส์เว้า ทำให้เห็นภาพซ้ำและภาพซ้อนของวัตถุ ภาพต่อเนื่อง ภาพขยายหรือภาพย่อขนาดของวัตถุ และ (3) การจัดเรียงกลุ่มของรูปทรงสร้างกรอบหรือขอบเขต พื้นที่ ให้สัมพันธ์กับที่ว่างและพื้นที่ว่างโดยรอบ ตามหลักการของทฤษฎีเกสตาลท์และทฤษฎีศิลปะ วิธีการที่ต่างกันนี้เป็นแนวทางของการสร้างสรรค์ทางศิลปะของโครงการวิจัย

ภาพที่ 1 ภาพแสดงตัวอย่างผลการทดลองแก้ว

ที่มา : อารยา แพนพรหม

4. การสร้างสรรค์งานศิลปะจากแก้ว

ข้อมูลจากการทดลองกับวัสดุแก้ว และการศึกษาผลงานของศิลปินแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นวัสดุและความเป็นวัตถุของแก้ว และให้แนวทางของการสร้างสรรค์ทางศิลปะ ที่ทำให้วัตถุนี้นี้เกิดความหมายใหม่หรือเกิดความหมายผันแปร การสร้างสรรค์งานศิลปะจากแก้วสามารถสร้างรูปและความหมาย ด้วยวิธีการและเทคนิคที่แตกต่างกันได้ ดังนี้

4.1 คุณสมบัติและคุณลักษณะของวัสดุแก้ว และร่องรอย สร้างรูปและเครื่องหมายบนผิวแก้ว
เมื่อแสงกระทบตัววัสดุแก้วทำให้เกิดการหักเหแสง การสะท้อนแสงและการสะท้อนภาพ การรวมแสงหรือการกระจายแสง และการเกิดเงา ทำให้เห็นร่องรอยหรือภาพของวัตถุที่อยู่ด้านหลังแก้วต่างไปจากเดิม จากข้อเท็จจริงของคุณสมบัติแก้วนี้ มีวิธีการสร้างรูปและความหมายทางศิลปะ พิจารณาผลลัพธ์จากคุณสมบัติแก้วแตกต่างกัน

4.1.1 การเกิดภาพและการสร้างรูป พิจารณาจากเทคนิคในงานแก้วและผลลัพธ์จากคุณสมบัติและคุณลักษณะของวัสดุแก้วที่แตกต่างกัน ได้แก่ (1) การวาดภาพดังเช่นภาพที่ 3 และการพันทรายหรือการเจียรระนาบภาพลงบนผิววัสดุดังเช่นภาพที่ 5 ทำให้แก้วมีลักษณะผิวขุ่นมัว สร้างภาพหรือร่องรอยบนผิวแก้ว (2) การหักเหของแสงกับวัสดุแก้ว ส่งผลต่อการเห็นภาพหรือรูปร่างของวัตถุที่อยู่ด้านหลัง ให้ลักษณะที่แตกต่างกันไปตามรูปลักษณะของแก้วและมุมมองของผู้ชม (3) การสะท้อนแสงและภาพทำให้เกิดภาพสะท้อนและภาพซ้ำของวัตถุแบบกลับด้าน มีขนาดเท่ากับวัตถุ และอยู่ในตำแหน่งเดียวกันกับวัตถุที่วางอยู่ด้านหน้า ทั้งยังเห็นภาพสะท้อนกลับของวัตถุหลายด้านจากมุมมองเดียวแตกต่างกันตามองศาและมุมการสะท้อนระหว่างวัตถุและกระจกเงา

4.1.2 วัสดุหรือวัตถุสำเร็จรูป สร้างรูปทรงและบริบทแวดล้อม โดยใช้หลักการซ้ำ การวางรูปทรงเคียงกัน หรือการถอดแบบรูปทรง ดังเช่น (1) การซ้อนระนาบของแผ่นกระจกใสสร้างมวลและปริมาตร (2) การใช้กระจกเงาสะท้อนภาพของวัตถุให้ผลลัพธ์ทางการมองเห็นแตกต่างกันตามแต่ละชนิด ขึ้นอยู่กับมุมมองและตำแหน่งของการมองเห็น (3) การใช้เลนส์ต่างชนิด เช่น เลนส์นูนมีลักษณะตรงกลางหนากว่าส่วนขอบ ทำหน้าที่รวมแสงและสร้างภาพเสมือนและภาพกลับหัวของวัตถุ ภาพที่มองเห็นผ่านเลนส์จะยังมีลักษณะที่ต่างออกไป ขึ้นอยู่กับระยะห่างระหว่างเลนส์กับวัตถุ และระยะห่างระหว่างผู้ชมกับเลนส์ (4) การสร้างรูปทรงหน่วยย่อยจากแก้วน้ำหลายใบและจัดวางในตำแหน่งที่สลับกัน ทำให้เห็นภาพของวัตถุหรือรูปทรงของแก้วน้ำที่อยู่ด้านหลัง มีรูปร่างที่ต่างกันในแต่ละมุมมอง

4.2 ความสัมพันธ์ของวัตถุกับการมองเห็น เช่น การกำหนดตำแหน่งและระยะการจัดเรียงรูปทรงตามหลักการของทฤษฎีเกสตาลท์และทฤษฎีทางศิลปะ สร้างรูปและความหมายทางศิลปะ ดังนี้

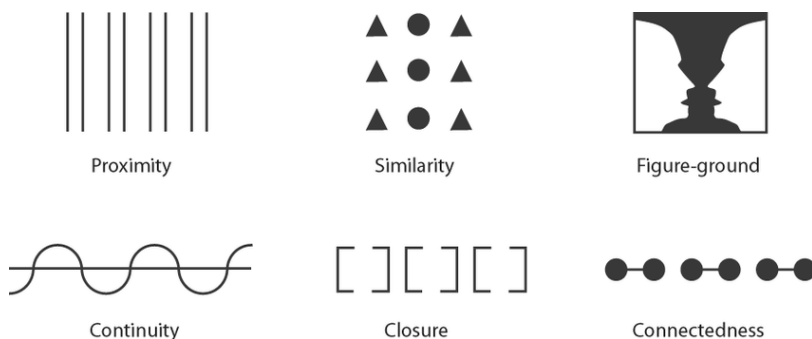
4.2.1 การจัดเรียงวัตถุหรือรูปทรง ได้แก่ (1) การเรียงวัตถุเคียงกันในเป็นแถวตอน (2) การซ้อนระนาบหรือรูปทรงดังเช่นภาพที่ 6 (3) การจัดเรียงวัตถุหรือรูปทรงในลักษณะที่แตกต่าง เช่น การสร้างโครงข่ายขนาดย่อยและจัดวางรูปทรงหรือวัตถุเรียงสลับสับหว่างคล้ายลักษณะโครงสร้างโมเลกุลดังเช่นภาพที่ 5

4.2.2 ระดับการจัดวางหรือระดับการมองวัตถุ ส่งผลต่อการมองเห็นวัตถุ เช่น มุมต่ำกว่าสายตาทำให้เห็นพื้นผิวส่วนบนของวัตถุนานกว่าดังเช่นภาพที่ 4 และภาพที่ 6 มุมปะทะสายตาทำให้เห็นรูปทรงได้ชัด เน้นแสดงรายละเอียดของรูปทรงดังเช่นภาพที่ 5 และมุมสูงกว่าสายตาทำให้เห็นรูปทรงจากมุมมองด้านล่าง ให้ประสบการณ์มองเห็นที่แตกต่าง

4.3 พื้นที่และบริบทแวดล้อม เช่น การจัดแสงไฟ พื้นที่มุมห้อง ส่งผลต่อการเห็นและการเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงหนึ่งกับรูปทรงอื่น หรือบริบทแวดล้อมโดยรอบ

4.3.1 ฉากหรือพื้นที่จำลอง สร้างเหตุการณ์ สถานการณ์ หรือปรากฏการณ์ เพื่อชี้ชัดลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งมีลักษณะคล้ายคลึง โดยยังคงมีรายละเอียดและมีบรรยากาศของพื้นที่ที่ถูกจำลองและใช้แกวเป็นองค์ประกอบสำคัญ สร้างผลลัพธ์ของการมองเห็นที่ต่างกันไป

4.3.2 แสงกับการติดตั้งแสงไฟ เช่น การติดตั้งแสงไฟจากข้างใต้ขึ้นงาน ทำให้เห็นรายละเอียดภาพเงาในบนผิวแกวดังเช่นภาพที่ 5 ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น หรือการส่องแสงไฟตกกระทบเลนส์นูนดังเช่นภาพที่ 4 สร้างปรากฏการณ์ของแสงบนงานศิลปะ

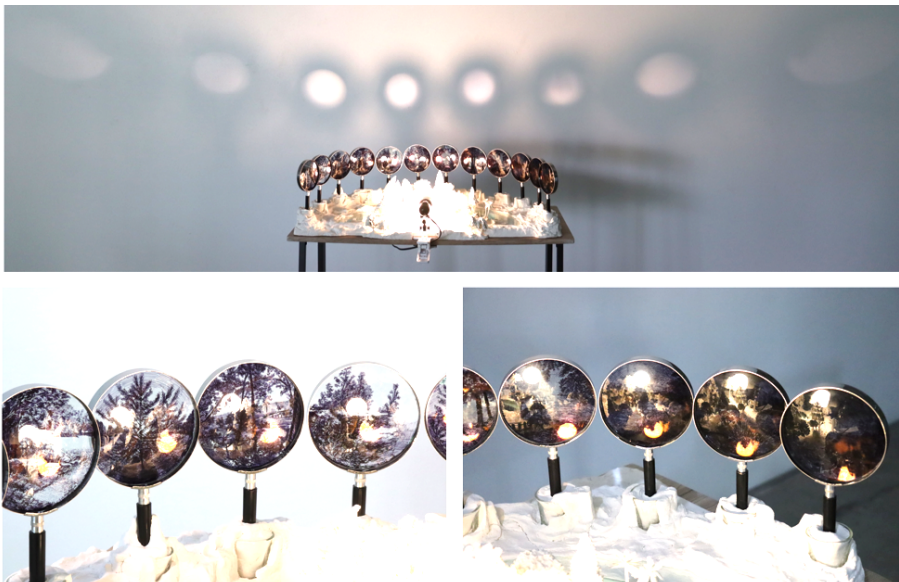

ภาพที่ 2 หลักการของทฤษฎีเกสตาลท์

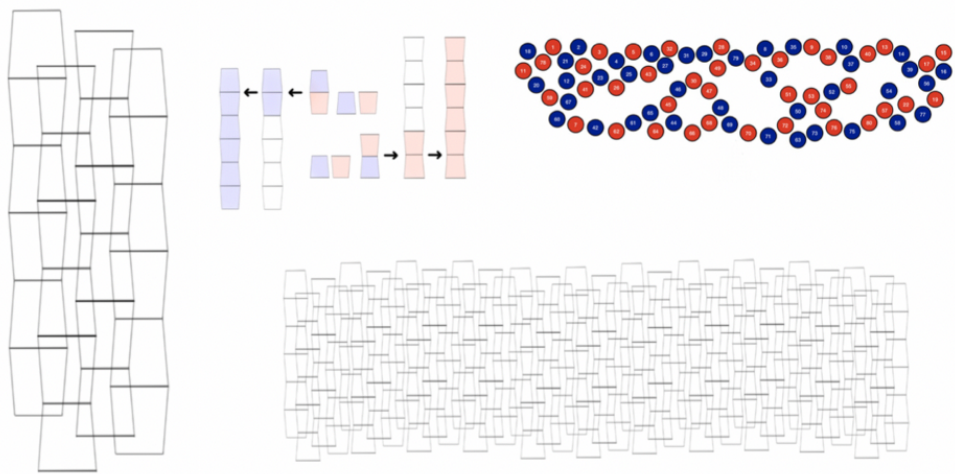
ที่มา: Remo Aslak Burkhard. (2005). *Figure 5*. Retrieved July 13, 2021, from https://www.researchgate.net/figure/Gestalt-Principles-present-how-we-perceive-objects-and-groups-of-objects-Proximity_fig5_36382932

ภาพที่ 3 ภาพแสดงการวาดเส้นบนเลนส์นูน การจัดเรียงรูปทรงเรียงเคียงกัน พื้นที่จำลอง และแสงไฟ สร้างรูปและบริบทแวดล้อมในผลงานชุดที่ 1
ที่มา : อารยา แพนพรหม

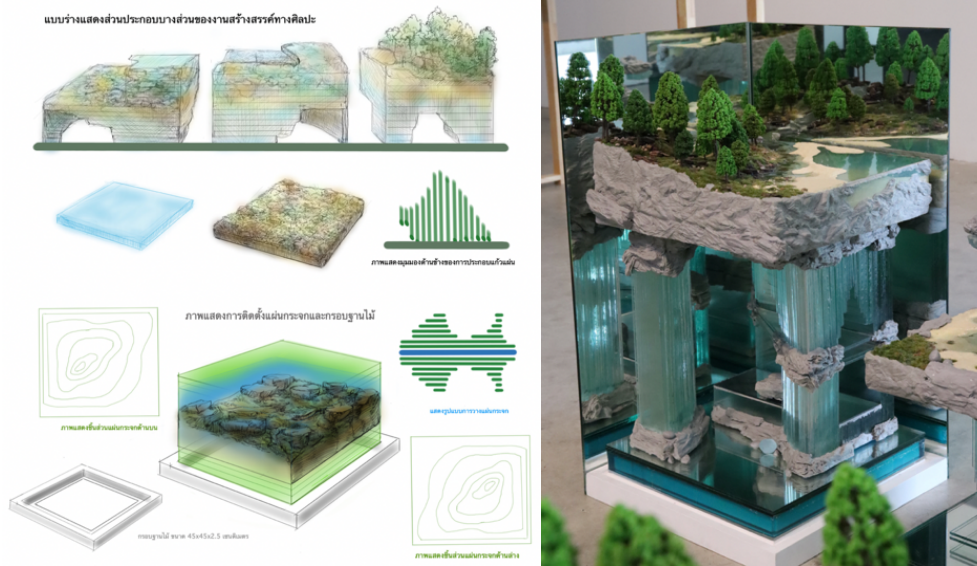

ภาพที่ 4 ภาพแสดงปรากฏการณ์ของแสงและเงา ที่ตกกระทบเลนส์นูนในผลงานชุดที่ 1
ที่มา : อารยา แพนพรหม

ภาพที่ 5 ภาพแสดงการประกอบรูปทรง การจัดวางรูปทรงเรียงสลับก้อนหินและกิ่งไม้ในระดับสายตา และการติดตั้งแสงไฟส่องผ่านข้างใต้ชิ้นงาน เน้นรายละเอียดภาพเงาสะท้อนบนผิวแก้วในผลงานชุดที่ 2

ที่มา : อารยา แพนพรหม

ภาพที่ 6 ภาพแสดงการซ้อนกระจกใส การสะท้อนของกระจกเงากับรูปทรงด้านหน้าและรูปทรงข้างเคียงในระดับต่ำกว่าสายตาของผลงานชุดที่ 3
ที่มา : อารยา แพนพรหม

5. ผลงานสร้างสรรค์ทางศิลปะและการวิเคราะห์

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการแปรเปลี่ยนคุณสมบัติและรูปลักษณะของแก้ว รวมไปถึงปัจจัยของการมองเห็นและเงื่อนไขต่างๆ ข้างต้น ถูกนำมาใช้สร้างสถานการณ์ในผลงานทั้ง 3 ชุด ผู้วิจัยใช้แก้วสร้างภาพจากความทรงจำของตน บอกเล่าผ่านเรื่องราวและจินตนาการ ภาพที่เห็นถูกแปรเปลี่ยนไปโดยคุณสมบัติของแก้วและรูปลักษณะ เช่น การรวมแสง การสะท้อนของแสง ตำแหน่งและระยะการจัดเรียงรูปทรง และการสร้างบริบทแวดล้อมด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน โดยใช้หลักการของทฤษฎีเกสตาลท์และทฤษฎีศิลปะ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างแก้วกับบริบทโดยรอบให้เกิดปรากฏการณ์ขึ้นใหม่ในงานศิลปะ สร้างสรรค์และวิเคราะห์ผลงานทั้ง 3 ชุด ดังนี้

5.1 ผลงานสร้างสรรค์ชุดที่ 1 ปรากฏการณ์ของแสงสีเหลือง ปีพ.ศ. 2564

5.1.1 การสร้างสรรค์ผลงานชุดที่ 1 มาจากผลการศึกษาคุณสมบัติและลักษณะกายภาพของแก้วที่เกี่ยวข้องกับแสง และการตรวจสอบผลลัพธ์ทางการเห็นผ่านเลนส์จากการทดลอง ซึ่งผลการทดลองแสดงให้เห็นภาพที่บิดเบือน ภาพวาดทิวทัศน์ที่อยู่ด้านหลังแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับชนิดของเลนส์ ระยะห่างระหว่างเลนส์กับวัตถุ และผู้ชม รวมถึงการจัดแสงไฟ ภาพทิวทัศน์และพื้นที่จำลองถูกสร้างขึ้นเพื่อเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของผู้ชม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการประกอบสร้างผลงาน *ปรากฏการณ์ของแสงสีเหลือง* หรือ *Between the Warm Light* ผลงานชุดนี้ให้ชื่อตามที่มาของการจำลองปรากฏการณ์ของแสงตามธรรมชาติบนงานสร้างสรรค์ทางศิลปะ แสงสีเหลืองจากหลอดไฟสตูดิโอไปยังพื้นที่จำลองและเลนส์นูน ทำให้เกิดปรากฏการณ์ซ้อนทับกันระหว่างแสง ภาพ และวัตถุจำลอง และเกิดแสงเงาพาดผ่านไปยังพื้นที่บนผนังโดยรอบ เปิดช่องว่างให้ผู้ชมต่อเติมภาพทิวทัศน์ในจินตนาการ

5.1.2 การวิเคราะห์ผลงาน *ปรากฏการณ์ของแสงสีเหลือง* ผลงานชุดนี้ประกอบด้วยเลนส์นูนจำนวน 12 เลนส์ วางเรียงล้อมพื้นที่จำลองทิวทัศน์ในลักษณะครึ่งวงกลม พื้นที่จำลองสร้างขึ้นจากดินเยื่อกระดาษสีขาว มีต้นไม้จำลองขนาดเล็กเป็นลักษณะเด่นวางรายล้อมบนแผ่นกระจกใสตามความลึกและความตื้นของน้ำทะเล ด้านหลังของเลนส์นูนมีภาพวาดลายเส้นทิวทัศน์ เมื่อเปลี่ยนตำแหน่งการมอง ภาพบนเลนส์จะสลับกลับด้านซ้ายและขวาตามแต่ผู้มอง (ภาพที่ 3) หลอดไฟแสงสีเหลืองด้านหน้าที่ฉายแสงมายังพื้นที่จำลองจะสะท้อนผ่านเลนส์ทำให้เกิดภาพฉายบนผนัง ช่วยขยายขอบเขตพื้นที่ของงานออกไป (ภาพที่ 4) และให้ผลลัพธ์ทางการมองเห็นตามมุมมองที่ปรากฏแตกต่างกัน (ภาพที่ 7)

ผลลัพธ์ดังกล่าวเกิดจากคุณสมบัติของแก้วทำให้เห็นภาพที่แปรเปลี่ยนไปได้ นอกจากนี้ความสัมพันธ์ของแก้วกับแสงไฟยังสร้างปรากฏการณ์ที่สำคัญด้วย เมื่อมองผลงานด้านหน้า หลอดไฟทำหน้าที่นำสายตา แสงที่ส่องสว่างไปยังเลนส์นูนเกิดการรวมแสงและสะท้อนแสง ทำให้มองเห็นแสงสีเหลืองที่มีลักษณะกลมและมีสีอ่อนและสีเข้มแตกต่างกันตามส่วนที่แสงตกกระทบ เห็นภาพสะท้อนวัตถุแบบกลับหัวและเงาสะท้อนของวัตถุซ้อนทับกับภาพและพื้นที่จำลอง รวมถึงแสงที่ส่องพาดผ่านไปยังพื้นที่บนผนังหรือฉากด้านหลังต่างไปจากการมองผลงานย้อนจากด้านหลังผ่านเลนส์นูนให้ลักษณะภาพกึ่งจริงกึ่งฝัน แสงจากหลอดไฟที่ส่องตรงเข้ามายังผู้ชมทำให้เห็นภาพบนเลนส์เด่นชัดขึ้น ส่วนวัตถุจำลองที่เห็นผ่านเลนส์จะถูกขยายขนาด กลายเป็นส่วนหนึ่งในภาพวาดบนเลนส์นูน ทำให้เห็นภาพทิวทัศน์ทับซ้อนกัน

ในผลงานชุดนี้มีแสงจากหลอดไฟด้านหน้า พื้นที่จำลอง และภาพบนเลนส์นูนเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสร้างประสบการณ์ทางศิลปะ ที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์การมองเห็นทิวทัศน์ของผู้ชม แสงที่เกิดจากหลอดไฟส่องสะท้อนไปบนเลนส์สร้าง *ปรากฏการณ์ของแสงสีเหลือง* ส่องแสงลักษณะคล้ายวงกลมสว่างจ้าและค่อยๆ จางลงในระยะที่ไกลห่างออกไป สร้างปรากฏการณ์จากความทรงจำที่มีต่อภาพทิวทัศน์หลายมิติบนงานศิลปะในเวลาเดียวกัน

5.2 ผลงานสร้างสรรค์ชุดที่ 2 ความจริงที่ไม่มีอยู่จริง ปีพ.ศ. 2564

5.2.1 การสร้างสรรค์ผลงานชุดที่ 2 มาจากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาพกับวัตถุ และการตรวจสอบผลลัพธ์ทางการมองเห็นผ่านแก้ว ที่มีคุณสมบัติโปร่งใสและโปร่งแสง การวางแก้วน้ำขนาดเล็กเรียงสลับทับซ้อน ทำให้ภาพของวัตถุที่อยู่ด้านหลังบิดเบือน สร้างผลลัพธ์ทางการมองเห็นที่แตกต่างไปจากความจริง เปิดช่องว่างแก่จินตนาการของผู้ชมให้มีส่วนร่วมผ่านการมองเห็น คุณสมบัติของแก้วทั้งสองนี้เป็นหัวใจของการสร้างผลงาน *ความจริงที่ไม่มีอยู่จริง* หรือ *The Truth Never Comes Out* ให้ชื่อตามความหมายที่เกิดขึ้นจากการเห็นภาพผ่านวัสดุแก้ว สร้างภาพและบิดเบือนภาพในลักษณะที่แตกต่างตามการหักเหของแสงและการสะท้อนของแสง กระตุ้นการมองเห็นของผู้ชมเพื่อเติมเต็มภาพที่ถูกบิดเบือนไป

5.2.2 การวิเคราะห์ผลงาน *ความจริงที่ไม่มีอยู่จริง* ผลงานชุดนี้ประกอบด้วยแก้วน้ำจำนวน 480 ใบ เรียงสลับคว่ำและหงาย เรียงขึ้นในแนวตั้ง เป็นโครงสร้างที่มีหน่วยย่อยจำนวน 80 ชุด และวางเรียงสลับคล้ายลักษณะโครงสร้างของโมเลกุล ล้อมรอบก้อนหิน กิ่งไม้ และเม็ดทราย (ภาพที่ 5) มีการใช้เทคนิคพันทรายและการเจียรไนสร้างรูปร่างบนผิววัสดุแก้ว จุดของเม็ดทรายที่มากกระทบบนพื้นผิวของแก้วรวมตัวกัน สร้างรูปร่างคล้ายลักษณะก้อนหินโปร่งแสง ฐานของผลงานติดตั้งหลอดไฟฉายแสงมายังพื้นที่ด้านบน เน้นรูปร่างบนผิววัสดุแก้วนี้ให้เด่นชัด (ภาพที่ 8)

คุณสมบัติโปร่งใสและภาพโปร่งแสงบนผิวแก้วเป็นตัวกลางทำให้เห็นก้อนหินและกิ่งไม้ ที่อยู่กึ่งกลางแปรเปลี่ยนไป เมื่อมองผลงานในระยะใกล้จะเห็นภาพของก้อนหินและกิ่งไม้มีรูปร่างลักษณะไม่ต่อเนื่อง ให้ภาพแยกส่วนที่มีเค้าโครงของวัตถุด้านหลังและบิดเบือนไปตามมุมมองของผู้ชม ต่างไปจากพื้นที่ส่วนที่ถูกเจียรไน ที่มีลักษณะโปร่งแสง ให้ภาพลักษณะคล้ายการรวมกลุ่มของก้อนเมฆสีขาวขุ่น เมื่อมองผลงานในระยะไกลจะเห็นภาพทับซ้อนและเห็นภาพลงบนพื้นที่เดียวกัน นอกจากคุณสมบัติโปร่งใสและโปร่งแสงของแก้วจะส่งผลต่อการเห็นแล้ว การจัดตำแหน่งแก้วน้ำสลับสับเปลี่ยนกันยังส่งผลต่อการเห็นวัตถุ ที่อยู่คั่นกลางแตกต่างกันตามมุมมอง และจะแปรเปลี่ยนไปตามตำแหน่งมุมมองของผู้ชมที่แตกต่างกัน

การแปรเปลี่ยนคุณสมบัติของแก้วสร้าง *ความจริงที่ไม่มีอยู่จริง* บนงานศิลปะ ส่งผลให้ผู้ชมเห็นและเข้าใจวัตถุแก้วหลากหลายมิติ ที่ยังคงเชื่อมโยงกับภาพจำและความคิด ภาพของก้อนหินที่ถูกบิดเบือนจากการมองผ่านแก้วเรียกร้องให้ผู้ชมมีส่วนในการต่อเติมภาพทิวทัศน์จากความคิด ให้ประสบการณ์ปลายเปิดในงานศิลปะ

5.3 ผลงานสร้างสรรค์ชุดที่ 3 ไม่มีอะไรซ่อนอยู่ในกระจกเงา ปีพ.ศ. 2565

5.3.1 การสร้างสรรค์ผลงานชุดที่ 3 มาจากผลการศึกษาบริบทและปัจจัยแวดล้อมของการจัดวางตำแหน่งแก้วและระยะห่างของแก้วกับวัตถุประกอบ รวมถึงการเปลี่ยนมุมมองที่มีผลต่อการเห็น ผลงานชุดนี้มีการเปรียบเทียบคุณสมบัติของวัสดุแก้ว เช่น ความใส ความแข็ง กับคุณสมบัติของวัสดุอื่นที่มีความใกล้เคียง และมีการจำลองพื้นที่ทิวทัศน์ โดยให้แก้วเป็นองค์ประกอบสำคัญ และใช้กระจกเงาสะท้อนชักจูงผู้ชมให้เข้าไปมีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของบริบทแวดล้อมในงานสร้างสรรค์ ซึ่งจะย้อนแย้งกับชื่อของผลงานสร้างสรรค์ *ไม่มีอะไรซ่อนอยู่ในกระจกเงา* หรือ *There is Nothing in the Mirror* ที่มาจากการให้ชื่อตามปรากฏการณ์สะท้อนแสงและการสะท้อนภาพที่เกิดขึ้นบนกระจกเงา

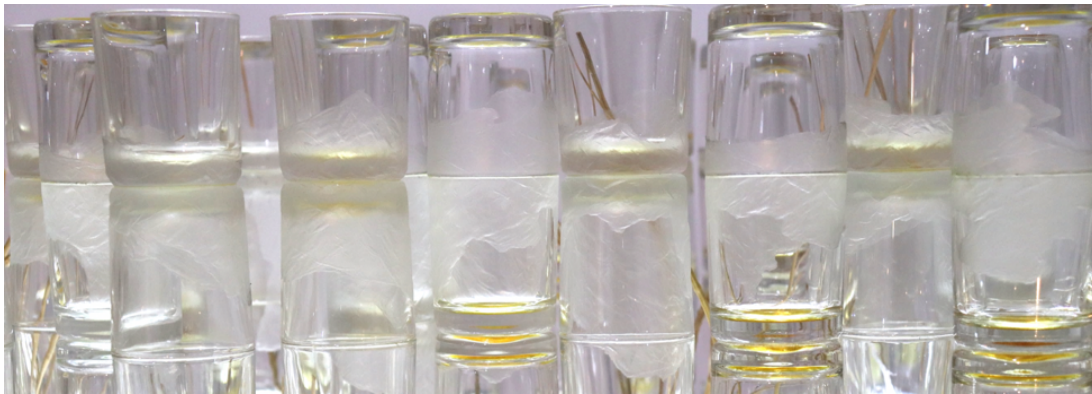
5.3.2 การวิเคราะห์ผลงาน *ไม่มีอะไรซ่อนอยู่ในกระจกเงา* ผลงานชุดนี้ประกอบด้วยพื้นที่จำลองทิวทัศน์ชายทะเล วางเรียงด้านหน้าแผ่นกระจกเงาตามลักษณะของพื้นที่มุมฉากจำนวน 5 ชิ้น ในระดับต่ำกว่าสายตา และส่องแสงไฟจากด้านบนมายังพื้นที่ส่วนข้างของผลงาน เพื่อขับแสงสะท้อนวัสดุแก้ว เน้นชิ้นงานที่อยู่ตรงมุมมีความลึก บนพื้นที่จำลองประกอบไปด้วยวัสดุต่างชนิดที่ถูกนำมาใช้ร่วมกับแผ่นกระจกใสจำนวนนับไม่ถ้วน ประกอบสร้างรูปทรงโปร่งใสลักษณะคล้ายน้ำทะเล กระจกเงาที่เป็นฉากด้านหลังทำให้เห็นภาพซ้ำของวัตถุหรือรูปทรงสะท้อนกลับขึ้นมา แตกต่างกันตามตำแหน่งและระยะห่างระหว่างวัตถุกับมุมสะท้อนของกระจกเงา ภาพที่ปรากฏบนกระจกจะเปลี่ยนแปลงไปตามตำแหน่งมุมมองของผู้ชม (ภาพที่ 9)

การสะท้อนของกระจกเงาทำให้เห็นภาพซ้ำของวัตถุหรือรูปทรงสะท้อนสลับกลับด้าน แต่ยังคงความสัมพันธ์กับวัตถุด้านหน้า สามารถมองเห็นวัตถุรอบด้านจากการสะท้อนของแสงและภาพจากมุมมองเดียวกัน และมองเห็นรายละเอียดของรูปทรงด้านหน้ารูปทรงก้นเหลี่ยม รวมถึงมุมมองของวัตถุด้านข้างตามขนาดที่ลดหลั่นลง แต่ทว่าไม่สามารถมองเห็นภาพสะท้อนของรูปทรงที่มีลักษณะทับซ้อนกันในมุมมองด้านหลัง เนื่องจากรูปทรงประกอบสร้างจากวัสดุต่างชนิดที่มีคุณสมบัติทึบแสง สร้างผลลัพธ์และปรากฏการณ์มองเห็นให้แตกต่างบนเงื่อนไขของการสร้างสรรค์ทางศิลปะ

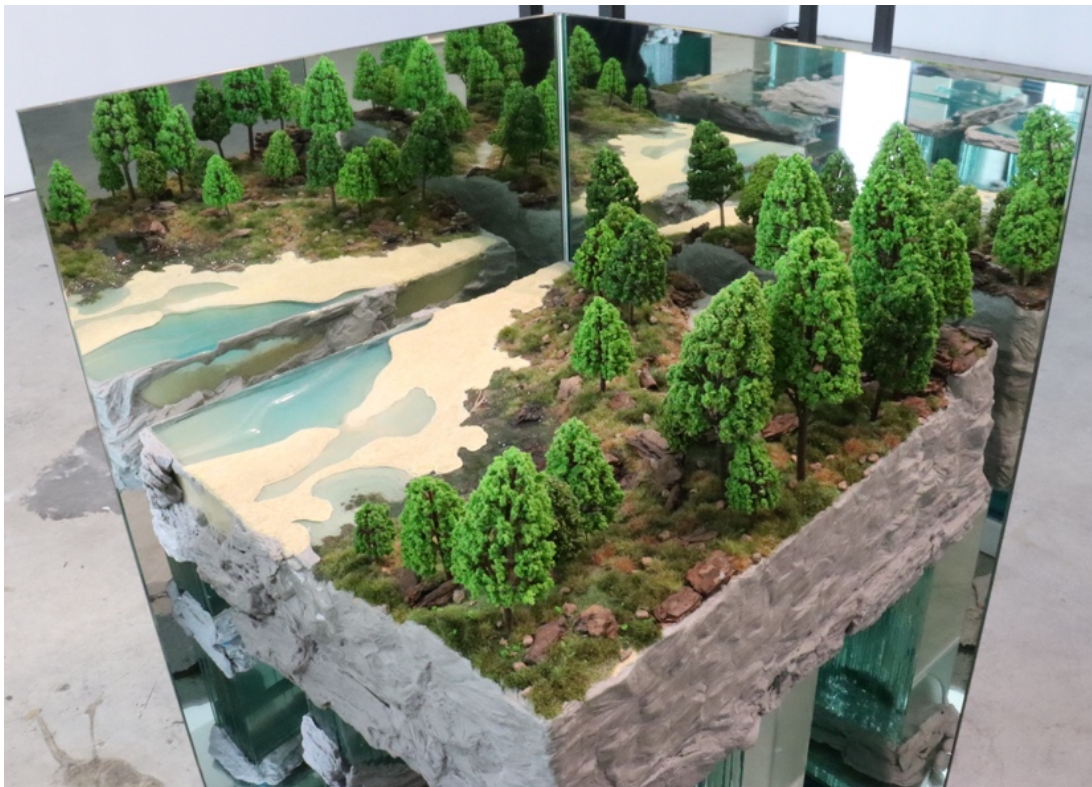
คุณสมบัติของแก้วและการจำลองทิวทัศน์ที่มีทั้งรายละเอียด ความลึก และบรรยากาศในผลงานชุดนี้เชื่อมโยงกับมโนภาพของสิ่งรอบตัวและปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ จากการสะท้อนภาพด้านหน้าและภาพสะท้อนด้านหลังรวมกันกับบริบทแวดล้อมของงานศิลปะ สะท้อนย้อนกลับไปมาจนไม่สามารถแยกออกได้อย่างชัดเจน ผลงาน *ไม่มีอะไรซ่อนอยู่ในกระจกเงา* จึงเป็นดั่งเช่นหมุดหมาย ที่จะขยายขอบเขตของการเห็นและการเข้าใจรูปและความหมายทางศิลปะที่เกิดจากคุณสมบัติของแก้วกับบริบทแวดล้อมโดยรอบ เปิดประสบการณ์รับรู้ทางสุนทรีย์ผ่านมุมมองที่แตกต่างของผู้ชม

ภาพที่ 7 ผลงาน ปรากฏการณ์ของแสงสีเหลือง ปีพ.ศ. 2564 เทคนิค วาดเส้นบนเลนส์นูน วัสดุผสม และหลอดไฟ
 ขนาด ผืนแปดตามพื้นที่ (45 x 90 x 97 cm.)
 ที่มา : อารยา แพนพรหม

ภาพที่ 8 ผลงาน *ความจริงที่ไม่มีอยู่จริง* ปีพ.ศ. 2564 เทคนิค เจียรไนแก้ว ก้อนหิน กิ่งไม้ และทราย
 ขนาด ผืนแปรตามพื้นที่ (40 x 140 x 142.5 cm.)
 ที่มา : อารยา แพนพรหม

ภาพที่ 9 ผลงาน ไม่มีอะไรซ่อนอยู่ในกระจกเงา ปีพ.ศ. 2565 เทคนิค ประกอบกระจกใสและกระจกเงา และวัสดุผสม ขนาด ผันแปรตามพื้นที่ (168 x 168 x 80 cm.)
 ที่มา : อารยา แพนพรหม

ผลสรุปการวิจัย

การศึกษาความผกผันของรูปและความหมายของวัตถุทางศิลปะนี้ได้ผลการวิจัย ซึ่งเป็นคำตอบต่อคำถามตั้งต้นดังนี้ คำถามประการแรก ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นวัสดุกับวัตถุของแก้ว นำมาสู่งานสร้างสรรค์ทางศิลปะในรูปแบบใดนั้น บทความนี้ชี้ให้เห็นว่า สถานะของแก้วทั้งความเป็นวัสดุและวัตถุนั้นโยงกับคุณสมบัติพิเศษของแก้วในหลายประการโดยเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับแสงและสัมพันธ์กับการเห็น และชี้ให้เห็นว่าสถานะทั้งสองของแก้วเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์ของศิลปินร่วมสมัยในลักษณะที่แตกต่างกันไป ผลงานบางชิ้นอาศัยคุณสมบัติพิเศษอย่างใดอย่างหนึ่ง บ้างใช้สถานะความเป็นวัตถุมาจัดวางร่วมกับวัสดุอื่นทำให้แก้วผันแปรไปสู่ความหมายใหม่ ภาพและรูปทรง รวมถึงบรรยากาศที่ปรากฏขึ้นในงานศิลปะสร้างบริบทแวดล้อมอื่นที่ต่างไปจากสถานะเดิม กล่าวได้ว่า ผลงานเหล่านี้อาศัยสถานะของแก้วเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างความหมายใหม่ทางศิลปะ

คำถามประการที่สอง ได้แก่ การแปรเปลี่ยนคุณลักษณะ คุณสมบัติ และรูปทรงของแก้ว นำมาใช้เป็นสื่อในงานสร้างสรรค์ทางศิลปะอย่างไรนั้น บทความนี้อธิบายให้เห็นว่าแก้วเป็นสื่อในการสร้างสรรค์ที่สามารถสร้างปรากฏการณ์ทางการเห็นขึ้นใหม่ได้อย่างพิเศษและผันแปรได้ตามความคิดสร้างสรรค์ของศิลปิน การศึกษาในบทความนี้แสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้ในการสร้างสรรค์สามชุดที่มีแก้วเป็นองค์ประกอบสำคัญ โดยการทดลองเชิงสร้างสรรค์อาศัยคุณสมบัติของแก้วที่ทำให้เกิดการหักเหของแสง และการสะท้อนแสงบนกระจกเงามาสร้างเป็นผลงานศิลปะ มีการเปลี่ยนคุณลักษณะความทึบแสงโปร่งแสงเพื่อให้เกิดภาพขึ้นบนพื้นผิวหรือในเนื้อของแก้วด้วยวิธีการ เช่น กรอ วาด และฉายแสงลงบนแก้ว มีการใช้แก้วมาจัดเรียงซ้อนทับกันทำให้เกิดความหนาและเกิดชั้นอากาศภายในแก้ว รวมถึงการนำแก้วมาซ้อนทับวัสดุอื่นหรือจัดวางในพื้นที่จำลองเพื่อสร้างโมโนภาพของทิวทัศน์ขึ้น ผลการทดลองสร้างสรรค์ในบทความนี้แสดงให้เห็นว่า คุณสมบัติและรูปลักษณะของแก้วโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านที่สัมพันธ์กับแสงสามารถนำมาใช้ในงานสร้างสรรค์ให้เกิดผลลัพธ์ได้อย่างหลากหลาย ภาพของวัตถุหรือสิ่งแวดล้อมซึ่งบิดเบือน เลือนราง หรือสะท้อนกลับไปกลับมาบนผิวแก้วเป็นประสบการณ์ทางการเห็นที่ผู้ชมจะได้รับจากงานศิลปะที่ใช้แก้วเป็นสื่อ

ส่วนคำถามประการสุดท้ายของการศึกษาที่ว่า ปัจจัยและบริบทแวดล้อมให้ผลต่อการเห็น การรับรู้ และการเข้าใจความหมายของแก้วในงานสร้างสรรค์ทางศิลปะอย่างไรนั้น บทความนี้ได้ อธิบายให้เห็นว่า ไม่ว่าแก้วจะถูกมองอยู่ในสถานะของวัตถุหรืองานศิลปะก็ไม่อาจแยกออกจากปัจจัยและบริบทแวดล้อมได้ ความหนาหรือบาง ขุ่นหรือใสของเนื้อแก้วเป็นเงื่อนไขตั้งต้นที่ศิลปินต้องคำนึงถึงเมื่อใช้แก้วเป็นสื่อในงานสร้างสรรค์ แต่คุณสมบัติของแก้วยังสัมพันธ์กับแสงด้วย ดังนั้นการกำหนดแหล่งกำเนิดแสง วัตถุและบรรยากาศแวดล้อมของสถานที่ที่งานแก้วจะติดตั้งอยู่จึงเป็นเงื่อนไข และปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จทางศิลปะด้วย ในการศึกษาชี้ให้เห็นว่า การสร้างสรรค์ทั้งสาม

ชุดนอกจากอาศัยคุณสมบัติของแก้วในกระบวนการสร้างสรรค์แล้ว ยังคำนึงถึงการจัดการสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดแสงจากด้านหน้าหรือด้านล่างของผลงาน รวมถึงการจัดวางชิ้นงานออกจากผนังที่แสง และเงาตกทอด เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ปรากฏการณ์ทางการเห็นและการรับรู้ในผลงานเชื่อมโยงผู้ชมเข้ากับมโนภาพของสิ่งรอบตัวและปรากฏการณ์แวดล้อม

แก้วเป็นวัสดุที่มีความงดงามน่าหลงใหลในตัวเองและมีคุณสมบัติพิเศษที่สัมพันธ์กับแสง ผลลัพธ์จากการสร้างสรรค์ด้วยแก้วเป็นสื่อในการศึกษานี้เป็นเพียงตัวอย่างหนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ศิลปินสามารถนำคุณสมบัติพิเศษนี้มาใช้เพื่อแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างมากมาย การทดลองเชิงสร้างสรรค์นี้อาจเป็นแนวทางศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจการผกผันของรูปและความหมายทางศิลปะซึ่งใช้แก้วเป็นสื่อในงานสร้างสรรค์ในประเด็นอื่น

บรรณานุกรม

- Arnaud, D. (2020). **Helen Maurer**. Retrieved May 17, 2020, from <http://www.daniellearnaud.com/artists/artists-maurer-image-alpha-lightframes.html>
- Artsy. (2020). **MAD Process Lab: Anna Riley**. Retrieved June 29, 2020, from <https://www.artsy.net/show/museum-of-arts-and-design-mad-process-lab-anna-riley>
- Lahaie, T. (2020). **Kinetic Sculpture: Nocturnes**. Retrieved May 21, 2020, from <http://thereselahaie.com/>
- Moma. (2020). **Josiah McElheny**. Retrieved July 3, 2020, from <https://www.moma.org/collection/works/88958?>
- Remo Aslak Burkhard. (2005). **Figure 5**. Retrieved July 13, 2021, from https://www.researchgate.net/figure/Gestalt-Principles-present-how-we-perceive-objects-and-groups-of-objects-Proximity_fig5_36382932
- Steven Ciezki Glass. (2020). **Installation**. Retrieved August 2, 2020, from <https://www.stevenciezki-glass.com/installation.html>
- Tanya Bonakdar Gallery. (2020). **Olafur Eliasson**. Retrieved July 3, 2020, from <http://www.tanyabonakdargallery.com/artists/olafur-eliasson/series>

The Marshall Gallery. (2020). **Steven Ciezki**. Retrieved May 21, 2020, from <https://themarshallgallery.com/artists/ciezki-steven/>